

5 SVD2

5. PREZENTACE

Demokracie

- Demokracie je **forma vlády, ve které se všichni občané rovně podílejí** – přímo nebo nepřímo skrze volené zástupce – na navrhování a přijímání zákonů, kterými se řídí jejich společnost. Z řec. vláda lidu.
- ***Znaky demokracie:***
  - politický pluralismus,
  - rovnost před zákonem,
  - petiční právo,
  - právo na spravedlivý proces,
  - další občanská a lidská práva a svobody
  - občanská společnost.

Státní zřízení

- **Forma vlády podle původu moci: Zastupitelská demokracie** nebo též reprezentativní či nepřímá demokracie je forma vlády založená na principu volby zastupitelů lidu v přímých volbách
- **Forma státu (podle hlavy státu): parlamentní republika**
- forma republiky působící v rámci parlamentního systému vlády (systém bez jasného oddělení moci výkonné a zákonodárné, ale s jasným rozlišením mezi hlavou vlády a hlavou státu). Vládu jmenuje prezident, který zpravidla pověří jejím sestavením vůdce nejsilnější parlamentní strany, a schvaluje ji parlament. Parlament také může vyslovit vládě nedůvěru.
- **Dle suverenity: Svrchovaný stát** – nezávislý, který má právo vykonávat neomezeně moc na území státu (bez diktování ostatních zemí)
- **Dle složení obyvatelstva: stát s národnostními menšinami** – obyvatelstvo tvoří většinový národ, ale i významné menšiny
- **Právní stát** - právu je podřízena veškerá státní moc, tedy stát který jedná v souladu s vlastním právním řádem. Předpokladem fungování právního státu je právní jistota, tedy zejména jednoznačnost a vymahatelnost práva a nezměnitelnost právního řádu. Což znamená, že občan může od systému očekávat některé stálé hodnoty (například nezávislou soudní moc), neznamena to však, že nemůže docházet k dílčím změnám právního řádu.

Státní zřízení

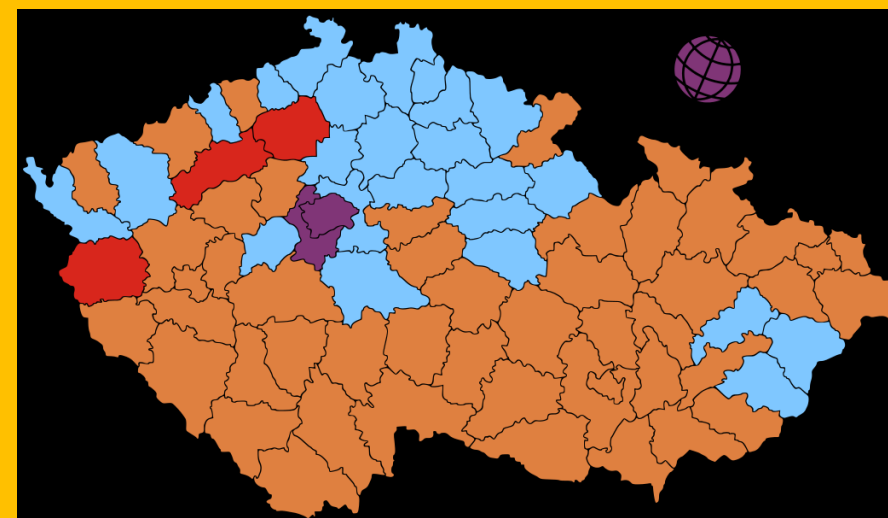
- ***Dle uspořádání: Unitární stát*** - stát s jednotnou soustavou státních orgánů, s jednotným právním řádem a nedělitelným územím. Jedná se o pojmový protiklad federace. Unitární povaha státu nevyklučuje vnitřní decentralizace (např. kraje).
- ***Charakteristické prvky unitárního státu:***
- **nedílná státní suverenita** - v mezinárodních vztazích je unitární stát reprezentován jen svými nejvyššími orgány, samosprávné a místní orgány se nepodílejí na výkonu pravomocí nejvyšších orgánů ani ve vnitrostátních otázkách
- **územní svrchovanost** - území státu je nedělitelné
- **jednotný charakter právního řádu** - vrchní orgány mají plnou kompetenci v zákonodárství, místní orgány mohou vytvářet normy jen na základě a v mezích zákona (často jako prováděcí či doplňkové normy)
- **hierarchie státních orgánů** - nejvyšší stupeň soustavy tvoří jediná soustava nejvyšších orgánů (zákonodárných, výkonných i soudních)
- **jednotné státní občanství** - v unitárním státě neexistuje možnost dvojího občanství (místní autonomní celky nemají vlastní občanství jako ve federaci)

Politický systém České republiky

- parlamentní zastupitelská demokratická republika s předsedou vlády v čele vlády a pluralitním politickým systémem
- **Výkonná moc:** je vykonávána vládou a prezidentem
- **Zákonodárná moc:** dvoukomorový Parlament.
- **Soudní moc:** nezávislé soudy

Moc zákonodárná

- Parlament ČR (2013-2017)

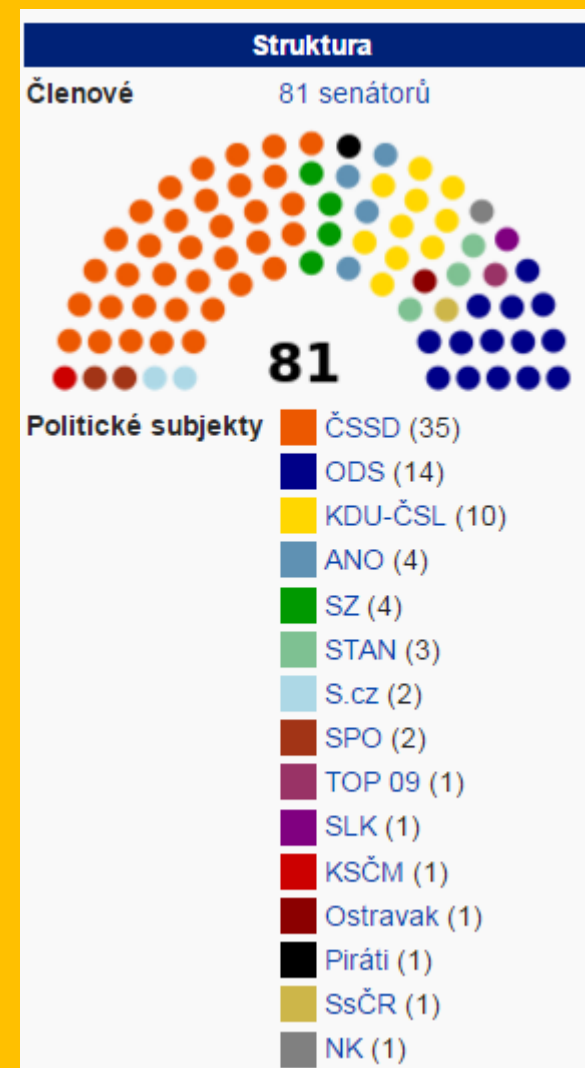

Moc zákonodárná – vedení parlamentu ČR (2015)

Funkce	osoba	foto	poslanecký klub	nástup do funkce	odchod z funkce
Předseda	Jan Hamáček		ČSSD	27. listopadu 2013	úřadující
1. místopředsedkyně	Jaroslava Jermanová		ANO	27. listopadu 2013	úřadující
Místopředseda	Vojtěch Filip		KSČM	27. listopadu 2013	úřadující
Místopředseda	Petr Gazdík		TOP 09 a Starostové	12. prosince 2013	úřadující
Místopředseda	Jan Bartošek		KDU-ČSL	6. února 2014	úřadující

Senát ČR

- Jeho postavení je upraveno v Ústavě ČR, přijaté roku 1992.
- V Senátu zasedá **81 senátorů**, kteří jsou voleni na dobu **šesti let**. Senát je nerozpuštělný, každé dva roky se volí **třetina** senátorů.
- **Sídlo Senátu** je dle zákona č. 59/1996 Sb. areál Valdštejnského paláce spolu s Valdštejnskou zahradou, Valdštejnskou jízdárnou a dále Kolovratským palácem a Malým Fürstenberským palácem.

Vedení senátu

Funkce	Jméno a příjmení	Zvolen(a) za	volební obvod	Nástup do funkce	Odchod z funkce
Předseda	Milan Štěch	ČSSD	č. 15 – Pelhřimov	21. listopadu 2012	úřadující
1. místopředseda	Přemysl Sobotka	ODS	č. 34 – Liberec	21. listopadu 2012	úřadující
Místopředseda	Ivo Bárek	ČSSD	č. 57 – Vyškov	19. listopadu 2014	úřadující
Místopředsedkyně	Miluše Horská	Nestraniční	č. 43 – Pardubice	5. prosince 2012	úřadující
Místopředseda	Zdeněk Škromach	ČSSD	č. 79 – Hodonín	21. listopadu 2012	úřadující

NEJDÉLE PŮSOBÍCÍ SENÁTOŘI (od roku 1996 nepřetržitě)

Pavel Eybert za Senátní obvod č. 13 – Tábor, klub ODS

Milan Štěch za Senátní obvod č. 15 – Pelhřimov, klub ČSSD

Přemysl Sobotka za Senátní obvod č. 34 – Liberec, klub ODS

Pravomoci senátu

- Senát projednává návrhy zákonů, které mu postoupila Poslanecká sněmovna.
- Návrh zákona z Poslanecké sněmovny může:
  - **A) schválit** – návrh zákona je postoupen prezidentovi ČR,
  - **B) zamítnout** – návrh je vrácen do Poslanecké sněmovny, ta může Senát přehlasovat nadpoloviční většinou všech poslanců. Přehlasování poslaneckou sněmovnou není možné v případě ústavního zákona, volebních zákonů, zákonu o styku obou komor parlamentu, jednacího řádu senátu a některých mezinárodních smluv,
  - **C) vrátit s pozměňovacími návrhy** zpět do Poslanecké sněmovny – ta o zákonu hlasuje ve znění navrženém Senátem, pokud není přijato prostou většinou, hlasuje znovu o návrhu v původním znění navrženém Poslaneckou sněmovnou a je případně schválen nadpoloviční většinou hlasů všech poslanců
  - **D) vyjádřit vůli se návrhem nezabývat** – tímto usnesením je návrh zákona přijat
  - **E) nevyjádřit se** – pokud se Senát do 30 dnů k návrhu zákona nevyjádří, je zákon přijat
- Senát Parlamentu ČR má a opakovaně využívá právo zákonodárné iniciativy, t. j. může poslanecké sněmovně **podávat vlastní návrhy zákonů**.
- **V případě rozpuštění Poslanecké sněmovny** přijímá v naléhavých záležitostech na místo zákonů zákonná opatření, která může navrhnout jen vláda a která musí být schválena na první schůzi nově zvolené Poslanecké sněmovny, jinak dále pozbývají platnosti. Zákonná opatření nelze přijímat ve věcech Ústavy, státního rozpočtu, státního závěrečného účtu, volebního zákona a některých mezinárodních smluv.
- **Volby prezidenta:** Předseda Senátu Parlamentu České republiky vyhláší termín voleb prezidenta České republiky.
- Senát může **podat k Ústavnímu soudu na prezidenta žalobu** pro velezradu.
- Senát **vyjadřuje souhlas se jmenováním soudců** Ústavního soudu, které navrhuje prezident.
- Spolu s Poslaneckou sněmovnou **vydává usnesení, že prezident nemůže vykonávat ze závažných důvodů svůj úřad**.
- **Na návrh Senátu jmenuje prezident** předsedu a inspektory Úřadu na ochranu osobních údajů.
- Senát též Poslanecké sněmovně navrhuje dva kandidáty na Veřejného ochránce práv.

Volební systém

- **Poměrný (proporční) volební systém** - mandáty jsou na úrovni volebního obvodu rozdělovány poměrně.
- Při použití tohoto volebního systému, při volbách do zastupitelských orgánů, kandidáti či strany získávají počet mandátů či křesel v poměru, který se blíží poměru počtů hlasů získaných od voličů.

Ústavní pravomoci parlamentu ČR (PSP a senát)

- vykonává zákonodárnou moc
- má právo měnit Ústavní pořádek České republiky
- vydává souhlas k ratifikaci mezinárodních smluv
- **vyslovuje důvěru či nedůvěru vládě** (pouze Poslanecká sněmovna)
- **schvaluje státní rozpočet na příští rok a projednává státní závěrečný účet roku minulého** (pouze Poslanecká sněmovna)
- **pro vyšetření věcí veřejného zájmu může zřídit vyšetřovací komisi** (pouze Poslanecká sněmovna)
- rozhoduje o vyhlášení válečného stavu v případě napadení nebo plnění mezinárodních závazků a rozhoduje o účasti České republiky v obranných systémech NATO
- vyslovuje souhlas s vysláním armády mimo území státu, jakož i s pobytem cizích vojsk na území České republiky (nerozhoduje-li zde vláda)
- vyslovuje souhlas se jmenováním soudců Ústavního soudu (pouze Senát Parlamentu České republiky)

Rozpuštění PS ČR

- Rozpustit ji může svým rozhodnutím **prezident**, a to jen z těchto Ústavou stanovených důvodů:
- nevysloví důvěru nově jmenované vládě, jejíž předseda byl prezidentem republiky jmenován na návrh předsedy Poslanecké sněmovny (nastává až po dvou nevysloveních důvěry vládě, jejíž předseda byl jmenován prezidentem)
- neusnese se do tří měsíců o vládním návrhu zákona, s jehož projednáváním spojila vláda otázku důvěry
- přeruší zasedání po dobu delší, než je přípustné (tj. 120 dní)
- není po dobu delší než 3 měsíce způsobilá se usnášet, ačkoliv nebylo její zasedání přerušeno a ačkoliv byla v té době opakovaně svolávána ke schůzi

Výkonná moc (exekutiva) - složení

- Prezident
- Vláda
- Ministerstva a ústřední orgány státní správy
- Nejvyšší kontrolní úřad - vykonává kontrolu hospodaření se státním majetkem a plnění státního rozpočtu
- Česká národní banka – ústřední banka ČR (zákon o ČNB)
- Státní zastupitelství - především zastupuje veřejnou žalobu v trestním řízení
- Územní samospráva – obce a kraje
- Ozbrojené síly - Armády České republiky, Vojenská kancelář prezidenta republiky a Hradní stráž
- Policejní a bezpečnostní sbory - Celní správa, Vězeňská služba, Hasičský záchranný sbor ČR, Generální inspekce bezpečnostních sborů, zpravodajské služby

Rozložení výkonné moci

- **Výkonná moc v Česku** je na nejvyšší úrovni upravena hlavou třetí Ústavy České republiky
- **orgány místní samosprávy**, a sice kraje jako vyšší územní samosprávné celky a obce jako základní územní samosprávné celky. (Ústava, hlava sedmá).
- **agentury a úřady**, řízené již uvedenými orgány výkonné moci, například Policie České republiky.
- V širším smyslu slova patří do oblasti výkonné moci i **Nejvyšší kontrolní úřad** a **Česká národní banka**, které však jsou Ústavou (čl. 97 a 98) koncipovány jako samostatné úřady vyňaté z přímé kompetence vrcholných orgánů výkonné moci, aby byla zaručena jejich nezávislost.

Prezident

- a) jmenuje a odvolává předsedu a další členy vlády a přijímá jejich demisi, odvolává vládu a přijímá její demisi,
- b) svolává zasedání Poslanecké sněmovny,
- c) rozpouští Poslaneckou sněmovnu,
- d) pověřuje vládu, jejíž demisi přijal nebo kterou odvolal, vykonáváním jejích funkcí prozatímně až do jmenování nové vlády,
- e) jmenuje soudce Ústavního soudu, jeho předsedu a místopředsedy,
- f) jmenuje ze soudců předsedu a místopředsedy Nejvyššího soudu,
- g) odpouští a zmírňuje tresty uložené soudem a zahlazuje odsouzení,
- h) má právo vrátit Parlamentu přijatý zákon s výjimkou zákona ústavního,
- i) podepisuje zákony,
- j) jmenuje prezidenta a viceprezidenta Nejvyššího kontrolního úřadu,
- k) jmenuje členy Bankovní rady České národní banky.

Prezident

- a) zastupuje stát navenek,
- b) sjednává a ratifikuje mezinárodní smlouvy; sjednávání mezinárodních smluv může přenést na vládu nebo s jejím souhlasem na její jednotlivé členy,
- c) je vrchním velitelem ozbrojených sil,
- d) přijímá vedoucí zastupitelských misí,
- e) pověřuje a odvolává vedoucí zastupitelských misí,
- f) vyhlašuje volby do Poslanecké sněmovny a do Senátu,
- g) jmenuje a povyšuje generály,
- h) propůjčuje a uděluje státní vyznamenání, nezmocní-li k tomu jiný orgán,
- i) jmenuje soudce,
- j) nařizuje, aby se trestní řízení nezahajovalo, a bylo-li zahájeno, aby se v něm nepokračovalo,
- k) má právo udělovat amnestii.

Vláda

- Vláda disponuje **zákonodárnou iniciativou**, tedy může podávat návrhy zákonů a má rovněž právo se ke všem návrhům zákonů vyjadřovat.
- vydává nařízení **k provádění zákonů**.
- Jednotliví ministři pak řídí ministerstva.
- Vláda rozhoduje ve sboru, k přijetí usnesení je potřeba **souhlasu nadpoloviční většiny** jejích členů

Vláda - členové

Andrej Babiš

1. místopředseda vlády pro ekonomiku a ministr financí

Pavel Bělobrádek

místopředseda vlády pro vědu, výzkum a inovace

Lubomír Zaorálek

ministr zahraničních věcí

Martin Stropnický

ministr obrany

Milan Chovanec

ministr vnitra

Jan Mládek

ministr průmyslu a obchodu

Robert Pelikán

ministr spravedlnosti

Michaela Marksová

ministerně práce a sociálních věcí

Dan Ťok

ministr dopravy

Marian Jurečka

ministr zemědělství

Svatopluk Němeček

ministr zdravotnictví

Kateřina Valachová

ministerně školství, mládeže a tělovýchovy

Karla Šlechtová

ministerně pro místní rozvoj

Richard Brabec

ministr životního prostředí

Daniel Herman

ministr kultury

Jiří Dienstbier

ministr pro lidská práva, rovné příležitosti a legislativu

Moc soudní – nezávislé soudy

- činnost:
- **v občanskoprávním řízení** ochranu subjektivních práv
- **v trestním řízení** rozhodují o vině a trestu za trestné činy
- **ve správním soudnictví** přezkoumávají akty orgánů veřejné správy
- **v ústavním soudnictví** rozhodují o souladu právních předpisů i rozhodnutí s ústavou
- případně rozhodují i o dalších věcech, které jsou jim zákonem svěřeny.

Moc soudní

- tvořena soustavou obecných soudů a Ústavním soudem.
- Nejvyšší soud České republiky a Nejvyšší správní soud (Brno)
- 2 vrchní soudy (Praha, Olomouc)
- 8 krajských soudů - **Městský soud v Praze, Krajský soud v Praze** (pro Středočeský kraj), Krajský soud v **Českých Budějovicích** s pobočkou v Táboře, **Plzni, Ústí nad Labem** s pobočkou v Liberci, **Hradci Králové** s pobočkou v Pardubicích, **Brně** s pobočkami v Jihlavě a Zlíně, v **Ostravě** s pobočkou v Olomouci
- 86 okresních soudů (z toho v Praze 10 obvodních soudů a v Brně městský soud)
- Ústavní soud České republiky (15 členů jmenovaných prezidentem se souhlasem Senátu na desetileté období)

Ústavní soud – rozhoduje o:

- o **zrušení zákonů nebo jejich jednotlivých ustanovení**, jsou-li v rozporu s ústavním pořádkem,
- o **zrušení jiných právních předpisů** nebo jejich jednotlivých ustanovení, jsou-li v rozporu s ústavním pořádkem nebo zákonem,
- o ústavní stížnosti orgánů územní samosprávy **proti nezákonnému zásahu státu**,
- o ústavní stížnosti proti **pravomocnému rozhodnutí** a jinému zásahu orgánů veřejné moci do ústavně zaručených základních práv a svobod,
- o opravném prostředku **proti rozhodnutí ve věci ověření volby** poslance nebo senátora,
- v pochybnostech o **ztrátě volitelnosti a o neslučitelnosti výkonu funkcí poslance nebo senátora** podle čl. 25 Ústavy,
- o **ústavní žalobě Senátu proti prezidentu republiky** podle čl. 65 odst. 2 Ústavy,
- o **návrhu prezidenta republiky na zrušení usnesení Poslanecké sněmovny a Senátu** podle čl. 66 Ústavy,
- o opatřeních nezbytných k provedení **rozhodnutí mezinárodního soudu**, které je pro Českou republiku závazné, pokud je nelze provést jinak,
- o tom, zda rozhodnutí o **rozpuštění politické strany** nebo jiné rozhodnutí týkající se činnosti politické strany je ve shodě s ústavními nebo jinými zákony,
- spory o **rozsah kompetencí státních orgánů a orgánů územní samosprávy**, nepřísluší-li podle zákona jinému orgánu,
- o souladu **mezinárodní smlouvy** podle čl. 10a a čl. 49 s ústavním pořádkem, a to před její ratifikací.

Národ

- Národ (latinsky natio) je společenství lidí, kteří se hlásí ke stejné národnosti.
- Tímto pojmem se v různých zemích a jazycích odlišují zcela rozdílné sociální organismy.
- Rozlišuje se zejména mezi politickým a etnickým národem

Definice národa

- sociální konstrukt; není objektivně daná vlastnost, kterou by bylo možno nezávisle určovat
- primordialisté, určení jen na základě proklamace jedinců (k jakému národu se hlásí).
- dle objektivních kritérií - nejčastěji kombinace jazyka a státní příslušnosti.

- Faktory: geografický, jazykových, politický, ekonomický, náboženský
- Příslušníky národa většinou spojuje společná kultura, historie a jazyk, často i hospodářský život a obývané území.

Státní symboly

- slouží k vnější reprezentaci státu a k označení budov, ve kterých sídlí orgány státní správy, státní úřady a pod.
- originál je v tuto chvíli (r. 2008) ztracen

Státní symboly

- používán na místech, kde dochází k rozhodnutí ze státní moci (např. na razítkách a pečetidlech úřadů státní správy a samosprávy nebo na cedulích označujících památné stromy)
- používá se k označení sídel orgánů, které byly pověřeny výkonem státní moci - soudy, exekutoři, hygienické stanice a pod.

Státní symboly

- neoficiální interpretace:
bílá barva: čistotu,
červená: krev prolitou
vlastenci za svobodu vlasti;
modrá: bezmračnou
oblohu.
- Pořadí: bílý pruh vždy
nahore nebo vlevo z
pohledu pozorovatele.

Státní symboly

- Svisle: bílý pruh vlevo z pohledu pozorovatele
- zákaz používání vlajky k zahalování desek či pomníků, zdobení žerdi, umístování obrázků či symbolů do vlajky či svazování vlajky do růžice.

Státní symboly

- Užívá pouze prezident
- Označuje sídlo prezidenta republiky v době jeho přítomnosti v České republice; dopravního prostředku používaného prezidentem republiky.

Státní symboly

- opatruje prezident republiky a používá se zvláště při významných událostech, jako je stvrzení mezinárodních smluv nebo vydání pověřovacích listin diplomatickým zástupcům

Právo a spravedlnost v RVP

- **právo a spravedlnost** – základní lidská práva a práva dítěte, práva a povinnosti žáků školy, protiprávní jednání a korupce, právní ochrana občanů a majetku včetně nároku na reklamaci, soukromého vlastnictví, duševních hodnot

Listina základních práv a svobod

- HLAVNÍ PRINCIPY
- neporušitelnost přirozených práv člověka, práv občana a svrchovanost zákona,
- navazuje na obecně sdílené hodnoty lidství a na demokratické a samosprávné tradice našich národů,
- vychází z práva českého národa na sebeurčení,
- bere v potaz svůj díl odpovědnosti vůči budoucím generacím za osud veškerého lidstva na Zemi
- VYDÁNA ROKU 1992

Základní ustanovení LPaS

- Lidé jsou **svobodní a rovní v důstojnosti i v právech**. Základní práva a svobody jsou nezadatelné, nezcizitelné, nepromlčitelné a nezrušitelné.
- Stát je založen **na demokratických hodnotách** a nesmí se vázat ani na výlučnou ideologii, ani na náboženské vyznání.
- **Státní moc lze uplatňovat jen v případech a v mezích stanovených zákonem**, a to způsobem, který zákon stanoví.
- **Každý může činit, co není zákonem zakázáno**, a nikdo nesmí být nucen činit, co zákon neukládá.
- **Základní práva a svobody se zaručují všem bez rozdílu** pohlaví, rasy, barvy pleti, jazyka, víry a náboženství, politického či jiného smýšlení, národního nebo sociálního původu, příslušnosti k národnostní nebo etnické menšině, majetku, rodu nebo jiného postavení.
- **Každý má právo svobodně rozhodovat o své národnosti**. Zakazuje se jakékoli ovlivňování tohoto rozhodování a všechny způsoby nátlaku směřující k odnárodňování.
- Nikomu **nesmí být způsobena újma na právech** pro uplatňování jeho základních práv a svobod.

Listina základních práv a svobod

- <http://www.psp.cz/docs/laws/listina.html>
- ZÁKLADNÍ PRÁVO NA: život, soukromí a ohleduplné zacházení, osobní svobodu, nepodrobení nuceným pracím, lidskou důstojnost, vlastnění majetku, nedotknutelnost obydlí, listovní tajemství, pohyb a pobyt, svobodu myšlení, náboženského vyznání, vědecké bádání

Listina základních práv a svobod

- Další práva: **POLITICKÁ PRÁVA**
- Svoboda projevu, petiční právo, právo na shromažďování a sdružování, volby, právo postavit se proti narušování demokratického zřízení
- **Práva národnostních a etnických menšin**
- **Hospodářská, sociální a kulturní práva**
- **Právo na soudní a jinou právní ochranu**

Práva dítěte (Úmluva o právech dítěte)

- právo na život
- právo na jméno
- právo poznat své rodiče a být jimi vychováván
- svoboda projevu a svobodný přístup k informacím
- svoboda myšlení a náboženského vyznání
- svoboda sdružování a pokojného shromažďování
- právo na ochranu soukromí
- právo na ochranu před násilím, ponižováním a vykořisťováním
- právo na zajištění ochrany a pomoci poskytované státem, pokud je dítě zbaveno rodinného prostředí
- duševně nebo tělesně postižené děti mají právo prožít plný a řádný život
- právo na ochranu zdraví a využívání zdravotnických zařízení
- právo na výhody sociálního zabezpečení
- právo na životní úroveň potřebnou pro jeho rozvoj
- právo na vzdělání
- právo na používání vlastního jazyka
- právo na odpočinek a volný čas
- právo na ochranu před nebezpečnou prací

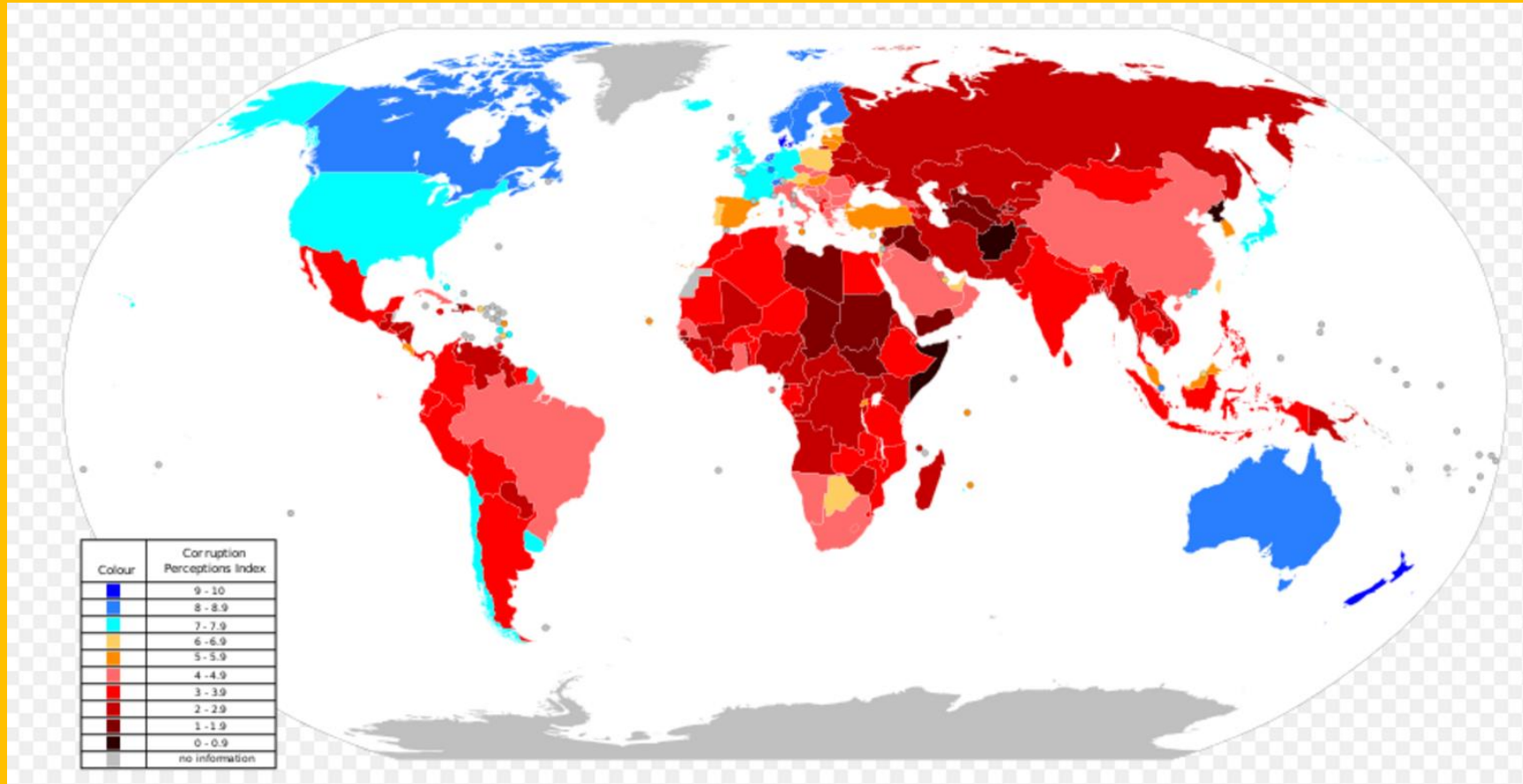
Práva žáka

- a) na vzdělávání a školské služby podle školského zákona,
- b) na informace o průběhu a výsledcích svého vzdělávání,
- c) volit a být voleni do školské rady, jsou-li zletilí,
- d) zakládat v rámci školy samosprávné orgány žáků a studentů, volit a být do nich voleni, pracovat v nich a jejich prostřednictvím se obracet na ředitele školy s tím, že ředitel školy je povinen se stanovisky a vyjádřeními těchto samosprávných orgánů zabývat,
- e) vyjadřovat se ke všem rozhodnutím týkajícím se podstatných záležitostí jejich vzdělávání, přičemž jejich vyjádřením musí být věnována pozornost odpovídající jejich věku a stupni vývoje,
- f) na informace a poradenskou pomoc školy nebo školského poradenského zařízení v záležitostech týkajících se vzdělávání podle tohoto zákona.

Povinnosti žáka

- a) řádně docházet do školy nebo školského zařízení a řádně se vzdělávat,
- b) dodržovat školní a vnitřní řád a předpisy a pokyny školy a školského zařízení k ochraně zdraví a bezpečnosti, s nimiž byli seznámeni,
- c) plnit pokyny pedagogických pracovníků škol a školských zařízení vydané v souladu s právními předpisy a školním nebo vnitřním řádem.

Korupce – zneužití postavení k vlastnímu obohacení

Reklamace

- MANUÁL CHYTRÉHO SPOTŘEBITELE
- <http://www.penize.cz/reklamace/298958-reklamace-2015-manual-chytreho-spotrebitele>

PRÁVA A ZODPOVĚDNOST

- Jedno bez druhého nelze
- Čím větší práva, tím větší zodpovědnost
- „Jednej s druhým tak, jak chceš, aby druhý jednal s tebou.“